

DOI: 10.30495/jss.2021.1937340.1368

Research Paper

**Implementation of Integrated Management on
increasing the security and safety of urban public spaces:
Case Study Tabriz Metropolis**

Reza Saadat Pour Alavigh

Ph. D. Student in Geography and Urban Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

Bashir Beyg Babayie

Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran (Corresponding Author). E- mail: beyghbabaei@marandiau.ac.ir

Karim Hosseinzadeh Dalir

Professor, Department of Geography and Urban Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

The expansion of urbanization, followed by the specific problems of urban life, has made it increasingly necessary for the city administration to pay attention to useful strategies and solutions to optimize the lives of citizens. Urban management is intertwined with the daily lives of citizens and any decision made about the city will have a direct or indirect financial and psychological impact on citizens. The present study examines the performance of integrated city management on social security and welfare with the same perspective. For this purpose, 43 indicators have been designed in three dimensions (integrated management, security and social welfare). The results show that, there is a significant relationship between integrated management and security and welfare at the level of $\text{sig} = 0$. Also, the performance of indicators indicating 10 factors (existence of coordination between executive organizations in providing better urban services, paving the way for citizens to invest in urban development, creating sustainable urban revenue sources and not relying on traditional revenue sources such as tolls and density sales, facilitating administrative processes - Life, reduction of vulnerable urban spaces, adaptation of uses, improvement of public transportation services, responsibility, employment, urban services) have been the key.

Conflict of interest:

ACCORDING TO THE AUTHORS. THE ARTICLE DID NOT HAVE ANY CONFLICT OF INTEREST.

Key words: *Integrated Management, Security, Social Welfare, Futures Studies, Tabriz Metropolis.*

کاربست مدیریت یکپارچه شهری بر افزایش امنیت و رفاه در فضاهای عمومی شهری: مطالعه موردی کلانشهر تبریز

رضا سعادت پور علویق^۱

بشیر بیگ بابایی^۲

کریم حسین‌زاده دلیر^۲

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۰/۶/۱۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۵/۱۶

چکیده

گسترش شهرنشینی و به دنبال آن مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش توجه به راهبردها و چاره‌اندیشی‌های سودمند برای بهینه‌سازی زندگی شهروندان را از سوی مدیریت شهری ضروری ساخته است. مدیریت شهری با زندگی روزمره شهروندان عجین شده است و هر تصمیمی که در مورد شهر گرفته شود، مستقیم یا غیر مستقیم آثار مالی و روانی خود را بر روی شهروندان خواهد گذاشت. مطالعه حاضر با این دیدگاه به بررسی و مطالعه عملکرد مدیریت یکپارچه شهر بر امنیت و رفاه اجتماعی پرداخته است. برای این منظور اقدام به طراحی چهل و سه شاخص در سه بعد (مدیریت یکپارچه، امنیت و رفاه اجتماعی) شده است. نتایج نشان داده است که رابطه معنی‌داری بین مدیریت یکپارچه با امنیت و رفاه وجود دارد. بررسی عملکرد شاخص‌های بیانگر ده عامل (وجود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی در ارائه بهتر خدمات شهری، زمینه‌سازی برای سرمایه‌گذاری شهروندان در توسعه شهر، ایجاد منابع درآمد پایدار شهری و عدم تکیه بر منابع درآمد سنتی نظیر عوارض و فروش تراکم، تسهیل در روند اداری-زندگی، کاهش فضاهای بی‌دفاع شهری، سازگاری کاربری‌ها، بهبود خدمات حمل و نقل عمومی، مسئولیت‌پذیری، اشتغال، خدمات شهری) کلیدی بوده است. واژگان کلیدی: مدیریت یکپارچه، امنیت، رفاه اجتماعی، آینده پژوهی، کلانشهر تبریز.

۱. دانشجوی دکتری تخصصی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

۲. استادیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران (نویسنده مسئول).

E-mail: beyghbabaie@marandiau.ac.ir

۳. استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

مقدمه

مجموعه شهری یا کلانشهرها، مفاهیم نسبتاً جدید هستند که محصول محرک‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین پیشرفت‌های حاصل در بخش حمل و نقل سریع و ارتباطات محسوب می‌شوند. گسترش بی‌رویه به حدی است که امروزه به تهدیدی برای شهر و مدیریت شهری بدل شده و نیاز به ساماندهی آن‌ها یک نیاز ضروری شهر است. از آن جا که رویکردهای سنتی مدیریت شهری در مواجهه با مشکلات فزاینده شهرنشینی امروزی چون فقر، امنیت، ترافیک، تراکم، رفاه اجتماعی، جرائم شهری، حاشیه‌نشینی و غیره کارآمدی خود را از دست داده و از پاسخگویی، شفافیت، عدالت و انصاف لازم برخوردار نیست، از این رو چاره کار در تغییر نوع نگاه به برنامه‌ریزی و مدیریت شهری باهدف زیست‌پذیر نمودن شهر متصور شده است که نمود بارز آن پای نهادن به الگوهای جدید از جمله مدیریت یکپارچه است. مدیریت یکپارچه شهری مدیریتی است هم‌افزا با حضور تمامی ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان شهری در چارچوب نهادی، سازمانی و قانونی مشخص به منظور ارتقاء سطح مدیریت شهری و پایدار نمودن زیست‌پذیری شهر. عصر جدید سرآغاز تحولات فراوانی است که بازنگری و تحول در فرایند و ساختار مدیریت شهری را الزامی می‌کند (۲۳). در این جا یکپارچگی عملکردی موجود در آن‌ها باعث می‌شود که نیازی به یکپارچگی کالبدی نداشته باشند (۲۱). شهرها امروزه به سرعت در حال رشد و توسعه می‌باشند و همزمان مسائل و مشکلات شهر نیز پیچیده‌تر می‌شود، در این راستا اداره شهرها نیز تبدیل به موضوعی خطیر و قابل توجه می‌شود، و بدون شک یک مدیریت شهری موفق می‌تواند شهر را به سمت توسعه پایدار پیش ببرد و باعث افزایش رفاه ساکنان شهر شود (۲۷: ۲۶۲). مدیریت شهری روند توسعه، اجراء هماهنگ‌سازی و ارزیابی راهبردی یکپارچه است که با کمک کنشگران شهری و با در نظر گرفتن بخش خصوصی و منافع شهروندان در چارچوب سیاسی اجرا می‌شود که در سطح عالی دولت برای دستیابی به توسعه اقتصادی پایدار مشخص شده است (۱۰). به عبارت دیگر مدیریت باید بر کلیه جهات اجرایی که افراد ساکن شهر با آن تماس دارند آگاهی یابد (۱۹: ۱۶۳). مدیریت شهری فراتر از ساختار سازمان، به مجموعه نهادهای ذی‌ربط و ذی‌نفوذ در اداره شهر و چگونگی تعاملات این عناصر با یکدیگر اشاره دارد. در سال‌های گذشته در محافل علمی و اجرایی کشور، در حیطه مسائل و مشکلات پیشروی مدیریت شهری، مفهوم مدیریت یکپارچه، هماهنگ و یا واحد شهری مطرح شده است (۶: ۱۸). مدیریت یکپارچه شهری دیدگاهی است که بر اساس آن می‌توان نظرات و منافع مختلف و گاه متضاد گروه‌های بخش عمومی، خصوصی، تشکل‌های غیر رسمی و افراد و خانوارها را درباره توسعه منطقه به سمت و سوی مشترکی رهنمون ساخت. همچنین مدیریت یکپارچه شهری به معنای اتخاذ یک رویکرد کل نگران و طراحی ساز و کارهایی جهت پیگیری رویکرد مذکور در مدیریت شهر است. به منظور تحقق یکپارچگی، شناسایی عوامل مؤثر بر یکپارچگی و تفرق در مدیریت شهری ضروری است (۳۰: ۳۸). مدیریتی است هم‌افزا، با حضور تمامی ذی‌نفعان و ذی‌نفوذان شهری در چارچوب نهادی، سازمانی و

قانونی مشخص به منظور ارتقاء سطح مدیریت شهری و پایدار نمودن زیست‌پذیری شهر (۱۲: ۵۳). ضرورت تحقق مدیریت یکپارچه شهری، از این جهت است که در شهرهای بزرگ، سالانه هزینه‌های زیادی به دلیل ناهماهنگی دستگاه‌های اجرایی، به شهروندان تحمیل می‌شود. یکی از نمونه‌های آشکار این ناهماهنگی‌ها، تداخل دو طرح عملیاتی از سوی دو نهاد متفاوت است که این امر منجر به اتلاف مقدار زیادی از منابع ملی و محلی می‌شود (۶: ۱۸)، و از جمله مسائل و مشکلات دیگری که در اغلب کلانشهرها و به ویژه کلانشهرهای کشورهای در حال توسعه بروز پیدا می‌کند و حائز اهمیت است؛ مسئله افزایش امنیت و رفاه در فضاهای شهری هست که به دلیل رشد انفجاری جمعیت (که در قالب انواع مهاجرت)، از ارائه خدمات رفاهی برای شهروندان بازمانده و این خود می‌تواند سرآمد هنجارشکنی‌های در فضای شهری شده و در نهایت منجر به چالش کشیدن امنیت شود. امنیت شهری به عنوان یکی از مسائل مهم در مباحث اصلاحات و ساماندهی شهری مطرح شده است. مفهوم امنیت در هنگام ادراک، دارای ابعاد ذهنی و عینی است، به گونه‌ای که واقعیت‌های موجود در این زمینه، با اعداد و ارقامی راجع به میزان وقوع جرم و جنایت بیان می‌شوند و همیشه در تطابق کامل با میزان احساس امنیت ساکنان (امری ذهنی و روانی) است. احساس امنیت به عنوان امری ذهنی تحت تأثیر عوامل مختلف اجتماعی و روانی است. بنابراین به نظر می‌رسد که وظیفه شهرسازی تنها محدود به ارتقاء استانداردهای کالبدی برای افزایش ایمنی و امنیت نیست، بلکه رسالت شهرسازی برای ارتقاء سطح آسایش روانی شهروندان ایجاب می‌کند تا این دانش با مداخله مستقیم در فرآیند ادراک امنیت توسط ساکنان برای افزایش میزان احساس امنیت در آن‌ها تلاش کند (۱۳: ۳۰). به عبارتی دیگر فضاهای شهری با ویژگی‌هایشان به نحوی محرک بروز جرم می‌باشند. این که در مکان‌های خاصی جرم و جنایت نسبت به سایر مکان‌ها بیشتر بوده و از این مکان‌ها به عنوان نقاط جرم‌خیز شهری یاد می‌شود بی‌شک علت اصلی این امر در رفتار انسانی است که مانع برآورده شدن رفاه اجتماعی شهروندان خود شده است (۲: ۸۳).

در هر جامعه‌ای، توجه دولت‌مردان و سیاست‌گذاران و محققان به رفاه اجتماعی موضوعی مهم و ضروری است. رفاه اجتماعی بر عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و امنیتی جامعه، تأثیری عمده می‌گذارد و در رشد و پیشرفت جامعه مؤثر است؛ از این رو، می‌توان گفت که هدف اصلی بسیاری از سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی، بهبود رفاه اجتماعی است. از طرف دیگر، از مباحث مهم سیاست اجتماعی، ارزیابی و پایش برنامه‌ها، خدمات و سیاست‌های رفاه اجتماعی است تا از این طریق، بتوان از کارآیی برنامه‌ها در تحقق اهداف و ثابته از تحقق عدالت در توزیع فرصت‌ها و منابع اطمینان حاصل کرد (۲۵: ۵۲). این امر مستلزم هماهنگی سازمان‌های مدیریت شهری است. نبود مدیریت واحد شهری در شهرهای ایران باعث شده است سایر سازمان‌ها به صورت سلیقه‌ای به فعالیت‌های خود بپردازد و عملکرد اکثر قریب به اتفاق این ادارات همسو با سیاست‌های شهرداری نیست و عملاً شوراهای اسلامی شهرها نتوانسته‌اند تاکنون به رویه واحد در تهیه طرح‌ها و اجرای پروژه‌های شهری میان شهرداری و سایر

ترجمان‌های خدماتی شهر دست یابند (۱: ۱۶). ضعف نظام برنامه‌ریزی شهری، یکی از مباحث چالش برانگیز در حوزه آینده مدیریت شهری است و اجتماعی در بین صاحب‌نظران در مورد عدم کارکرد مناسب این نظام وجود دارد؛ اما در خصوص راهکار پیشنهادی نیز اختلاف نظر وجود دارد. فقدان آینده‌نگری در نظام توسعه شهری، از عوامل عمده ضعف نظام برنامه‌ریزی شهری است (۳۲: ۵۷). مأموریت و تلاش عمده برنامه‌ریزی در کشورهای توسعه یافته علاوه بر توجه جدی به چالش‌های کنونی و ارائه رهیافت‌های مقطعی، تفکر در خصوص چالش‌های آینده و نحوه مواجهه و قدرت‌یابی در آن عرصه‌ها است. برنامه‌ریزی با رویکرد آینده‌نگاری به دنبال تسخیر آینده با اندیشه ایفای نقش جدی و سهم‌خواهی از آن است (۲۰: ۳۸). و امروزه توجه به رویکرد آینده‌نگاری در مدیریت شهرهای ایران با توجه به یکپارچه نبودن مدیریت شهری، بیش از پیش احساس می‌شود.

شهر تبریز به عنوان چهارمین شهر بزرگ ایران و یکی از بزرگ‌ترین شهرهای صنعتی کشور مورد توجه مهاجران زیادی از اقصی نقاط مختلف جهان و ایران شده است. بعد فیزیکی محدوده شهر تبریز پذیرای آحاد مختلف بوده است که توانای پاسخگویی و تأمین نیازهای این مقدار جمعیت نبوده است. عدم ارضای نیازهای شهروندان باعث واکنش و هنجارشکنی‌های مختلف در سطح شهر شده و امنیت کالبدی - اجتماعی را مورد آسیب قرار داده است. از طرفی به دلیل دخالت نهادهای مختلف در مدیریت شهر تبریز و اعمال نفوذ آن‌ها امکان تعیین آینده روشن و دقیق برای آینده مدیریت شهری قابل انجام نیست. برای این منظور لزوم بهره‌گیری از آینده‌نگاری با رویکرد سناریونویسی اجتناب‌ناپذیر است. این پژوهش بر آن است با بررسی مدیریت یکپارچه شهر تبریز، عملکرد آن را در امنیت و رفاه فضاهای عمومی شهری با رویکرد آینده‌نگاری مورد تحلیل قرار دهد. مدت زمانی خیلی زیادی از انقلاب شهری و ایجاد اولین شهرها گذشته است. اما هم‌چنان مدیریت این سکونتگاه‌ها با چالش جدی روبرو است. این روند رو به فزونی چالش‌های شهری از انقلاب صنعتی شدت بیشتری گرفت. چرا که بعد از این انقلاب، شهرها در مرکز توجه بیشتر قرار گرفتند و شاهد سیل مهاجران به این مراکز شدند. و کم‌کم مراکز جمعیت متوسط از نظام شهرها ناپدید و شاهد دو قطبی شدن مراکز جمعیتی شدیم. از یک طرف مراکز روستای به مراکز شهری تبدیل و هر روزه میزان این نوع شهرها افزایش پیدا می‌کند و از طرف دیگر کلانشهرها که جذب‌کننده جمعیت یک سرزمین بودند هر روز در حال افزایش از لحاظ تعداد مراکز و افزایش جمعیت خود هستند. و این گسترش شهرنشینی و تداوم حرکت در جامعه ایران به سمت شهری شدن و هم‌چنین گسترش مسائل شهری نیز قابل مشاهده است و ضعف مدیریت شهری، موازی کاری، تمرکزگرایی، بوروکراسی حاکم بر سیستم مدیریت شهری کشور ضرورت تهیه و طراحی الگوهای جدید مدیریتی را نمودار ساخته است و نیاز به مطالعه و طراحی الگوی مدیریت یکپارچه شهری متناسب با شهرهای موجود را بیش از پیش ضروری ساخته است. بنابراین ضروری است که هم مدیریت مجموعه شهری یکپارچه و هماهنگ باشد، و هم تهیه و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های اجتماعی و فضایی کالبدی، قوانین و ضوابط با

توجه به یکپارچگی مجموعه شهری و ارتباط متقابل اجزا و عناصر آن صورت گیرد، تا بتوان به کاهش نابرابری‌ها، تأمین خدمات، تسهیلات و تجهیزات ضروری مجموعه شهری، افزایش عدالت اجتماعی، گسترش موزون، توسعه پایدار و متعادل و کاهش مخاطرات و در نهایت به ایجاد امنیت و رفاه در فضاهای عمومی شهر که مسئله‌ای حائز اهمیت است دست یافت که این مسئله خود باعث ظهور نظریات مختلفی در زمینه مدیریت شهری شده است، اما این نظریات به دلیل مقطعی بودن و نگاه صرف به زمان حال، نتوانسته‌اند زیاد موفقیت‌آمیز باشند. به کارگیری یک روش و رویکرد صحیح در مدیریت شهری کشورهای بزرگ و در حال توسعه نظیر ایران و شهرهای رو به رشدی مانند تبریز می‌تواند بسیاری از مشکلات پیشروی توسعه شهری را برطرف نموده و از وقوع بسیاری بحران‌ها جلوگیری نماید. در رابطه با کلانشهر تبریز با توجه به تراکم جمعیتی، ساخت و سازها و وضعیت عمرانی و سازه‌ای آن و با توجه به بافت و ساختار و واقع شدن آن بر روی گسل زلزله، به کارگیری برنامه و روش مدیریتی یکپارچه یکی از ضرورت‌ها محسوب می‌شود.

در این پژوهش کاربست مدیریت یکپارچه شهری بر افزایش امنیت و رفاه در فضاهای عمومی شهری کلانشهر تبریز مورد بررسی قرار گرفته است. هدف اصلی تحقیق، کاربست مدیریت یکپارچه شهری بر افزایش امنیت و رفاه در فضاهای عمومی شهری تبریز می‌باشد.

نقش مدیریت شهری در رفاه اجتماعی

از آن جا که مدیریت شهری دارای وظایفی در ساختار شهری برای ارائه خدمات و تسهیلات عمومی و توزیع متناسب و بهینه آن‌ها است پرداختن به نقش مدیریت شهری در افزایش مؤلفه‌های کیفیت زندگی امری اساسی به نظر می‌رسد. مدیریت شهری بر آن باشد تا با امکان‌دهی بهبود کیفی زندگی شهروندان امکان برخورداری متناسب و بهینه ساکنان شهر را از خدمات و تسهیلات رفاهی فراهم کند و در این میان توجه به معیارها و مؤلفه‌های مؤثر در رفاه شهروندان ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس در انطباق با وظایف مدیریت شهری که در بالا به آن‌ها اشاره شد ملاحظات و راهکارهایی ارائه می‌شود که توجه و رعایت آن‌ها می‌تواند بهبود کیفی زندگی و افزایش رفاه شهروندی و متعاقباً رضایت عمومی را فراهم کند.

امنیت شهری

در جامعه معاصر شهرنشینی، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، با افزایش سطح جرم و جنایت، خشونت و بی‌قانونی نیز تشدید شده است. مطالعات جهانی نشان می‌دهد که در کشورهای در حال توسعه، ۶۰ درصد از ساکنان شهری حداقل در طول پنج سال گذشته جزو قربانیان جرم و جنایت قرار گرفته شدند. خشونت روز افزون و احساس ناامنی که ساکنان شهرها با آن مواجه هستند نیز به عنوان یکی از چالش‌های عمده شهرنشینی در سراسر جهان محسوب می‌شود (۵: ۲۹). امنیت، احساس آرامش و اطمینان

از عدم تعرض به جان، مال و سایر حقوق انسان است. این ارزش انحصاری، یکی از ضرورت‌های زندگی فردی و اجتماعی است. وجود شرایط مختلف از قبیل جمعیت، تراکم زیاد، وجود مهاجرانی که فرهنگ‌ها و نژادهای مختلف دارند، تعداد زیاد مردان مجرد و جوان، اختلاف طبقاتی، بیکاری شدید، مشکلات اقتصادی و درآمدی، کمبود مسکن مناسب و مانند این‌ها از جمله عوامل زمینه‌ساز جرائم شهری هستند. (جرم و ارتکاب به جرم در جوامع امروزی به عنوان یک معضل اجتماعی مانع از حضور شهروندان در فضاهای شهری می‌شود. در بسیاری از نقاط جهان من جمله ایران تأمین امنیت و ایجاد شهرهای امن در سرنوشت برنامه‌های توسعه قرار گرفته است. اهمیت این موضوع با توجه به بحران شهرنشینی در ایران محسوس‌تر خواهد شد. رویکردهای پیشگیری از جرم، الگویی از نگرش و رفتارهاست که هدف آن کاهش خطر جرم و بالا بردن احساس امنیت و اطمینان است که به طور جدی بر کیفیت زندگی در جامعه تأثیر می‌گذارد. پیشگیری از جرم را می‌توان به طور کلی در دو هدف کاهش حقیقی جرم و افزایش احساس سلامتی و امنیت تعریف کرد (۷: ۲۶). امروزه تقاضای اجتماعی برای شهرها و فضاهای شهری امن‌تر، به وضوح آشکار شده است. چنین تقاضایی به طور مستقیم مربوط به همه‌کسانی است که برای توسعه پروژه‌های شهری مسئولیت دارند. در حال حاضر، نگاه اجمالی نشان می‌دهد که اصول حاکم بر طرح، قابلیت و مدیریت تعیین کیفیت پروژه‌های شهری به امنیت چنین فضاهایی و همین‌طور به استفاده کنندگان این فضاها کمک می‌کنند. به همین دلیل ممکن است امنیت به یک هدف پذیرفته شده از پروژه‌های توسعه شهری تبدیل گردد. نگرانی در مورد همگرایی ایمنی شهری و دغدغه برای توسعه پایدار پایان به عنوان شرطی برای تداوم ساخت و ساز و به عنوان مؤلفه کیفیت پروژه‌های شهری باشد. طراحی، اجرا و مدیریت سه راهبردی هستند که باید امنیت در آن‌ها در نظر گرفته شود، مدیر پروژه باید تیم‌های چند رشته‌ای ایجاد کند و طراحان، مدیران آینده و آن‌هایی را که برای امنیت ساکنین و استفاده کنندگان مسئولیت دارند، گرد هم جمع نماید. چنین کارهای میان رشته‌ای نیازمند یک سازمان خاص است. مدیریت مشترک ممکن است کمک خوبی در انجام فرایند باشد ضمن آن که نشان داده شده که مدیریت مشترک، دغدغه‌ها را بیشتر مدنظر می‌گیرند (۳۱: ۱۶).

آینده نگاری

در حالی که جهان در حال تغییر است و جهت این تغییر نیز نامشخص است آینده نگاری به دنبال حذف این عدم قطعیت‌ها و پیش‌بینی گمراه کننده نیست، بلکه سعی دارد تا جایی که ممکن است، این عدم قطعیت‌ها را کاهش دهد و بستری برای تصمیم‌گیری بر اساس آینده فرضی فراهم نماید. بنابراین، اولین هدف آینده نگاری، روشن کردن انتخاب‌های در حال حاضر در پرتو آینده‌های ممکن است (۱۵: ۲). هدف آینده نگاری پیش‌بینی آینده نیست، بلکه به دنبال درک و کشف دیدگاه‌های مختلف در رابطه با بسیاری از آینده‌ها و تصمیم‌گیری برای امروز است. بنابراین آینده نگاری بر پایه دو اصل استوار است:

یکی آینده محتمل وجود ندارد، بلکه بسیاری از آینده‌های محتمل ممکن است رخ دهد و اصل دوم این است که تصمیم‌گیری‌های امروز می‌تواند بر تحولات آینده تأثیر بگذارد (۴: ۴). آینده نگاری به وضوح با آینده و به طور خاص با مجموعه‌ای از آینده‌های ممکن و تلاش برای تعریف آینده مطلوب سر و کار دارد (۳: ۳۳).

پیشینه تحقیق

بررسی‌های مطالعات صورت گرفته در زمینه مدیریت یکپارچه شهری، نشان از مطالعات اندک می‌دهد. این مسئله نشان دهنده بکر بودن موضوع تحقیق است. با توجه به جدید بودن رویکرد آینده نگاری در مدیریت شهری و نیز توجه به این امر که تاکنون مطالعه‌ای به صورت جامع در این زمینه صورت نگرفته است سعی شده است، به مطالعاتی که در راستای موضوع انجام شده است اشاره مختصری شود. پژوهش‌های مختلفی که در راستای پژوهش مورد بررسی انجام شده است به شرح ذیل می‌باشد:

مک گیل^۱ (۱۹۹۸)، در پژوهشی با عنوان مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه، ضمن تبیین تعریف‌های مختلف از فرآیند مدیریت شهری، بر ملاحظات توسعه شهرها در ابعاد راهبردی و عملیاتی تأکید شده است. در این پژوهش، به نقش برنامه‌ریزی، فرآیند تأمین زیرساخت‌ها، بازیگران اصل برنامه‌ریزی و مدیریت شهری برای شناسایی مدل آرمانی مدیریت شهری توجه شده است. در این پژوهش، محقق مدیریت شهری را با هدف دو گانه‌ای معرفی کرده که هدف اول، برنامه‌ریزی، ایجاد زیرساخت‌ها، ارائه و ارتقاء خدمات شهری و هدف دوم تعریف و تجزیه و تحلیل مدیریت شهر است که آیا می‌تواند به لحاظ سازمانی و مالی به ایفای نقش و وظیفه خود بپردازد. روتمنز و آسلت^۲ (۲۰۰۰)، سیاست‌ها و نوآوری‌ها در کشورهای در حال توسعه را مورد بررسی قرار داده‌اند. اهمیت پیچیدگی مدیریت شهری و سازمان ارائه کننده خدمات را مورد توجه و تأکید قرار داده‌اند. به عقیده آن‌ها، مدیریت گروه‌های پیچیده نظیر شهرها نیازمند استفاده از ابزارهای برنامه‌ریزی پیشرفته و نوآورانه‌ای است که بتواند شرایط موجود شهرها را به درستی بررسی و توسعه‌های مورد نیاز آینده را پیش‌بینی کند. علاوه بر آن، مدیریت شهری، نیازمند یک فرآیند مشارکتی ساختار یافته و مورد حمایت اجتماعی است که سودمندان در ترسیم چشم‌انداز در درازمدت شهر به گونه‌ای فعال و مطلوب نقش‌آفرین باشند. چاکرابارتی^۳ در سال ۲۰۰۱ از دانشگاه دهلی نو هندوستان در پژوهشی با عنوان مدیریت شهری با تشریح مدیریت شهری و اصول آن این عقیده را بیان کرد که مدیریت یکپارچه شهری نگرشی است تئوریک و سیستمی در راستای پاسخگویی اجتماعی، انعطاف‌پذیری و کارآمد کردن سیستم مدیریت شهری که توان حل مسائل و مشکلات شهری را با استفاده از تکنیک‌های مدیریتی دارا می‌باشد.

^۱ Ronald McGill

^۲ Rotmans and Asslt

^۳ Chakrabarty

ینگ^۱ و همکاران (۲۰۰۵)، در پژوهشی به تجزیه و تحلیل تجربی از مدیریت شهری و خدمات عمومی در شهرهای چینی با بررسی نمونه‌وار مدیریت شهری در برخی شهرهای کشور چین پرداخته‌اند. مطالعه تطبیقی پژوهشگران نشان داده است که در حال حاضر الگوهای متفاوت مدیریت شهری در این کشور وجود دارد. محققان در بررسی‌های خود برخی عوامل اساسی تأثیرگذار بر این شرایط را که منجر به شکل‌گیری الگوهای مختلف مدیریت شهری شده است شناسایی کرده‌اند. کتوس و سوادا^۲ در سال ۲۰۱۷ الگوهای رفتاری مدیریت شهری و گسترش مفهوم نردبان مشارکت با هدف ارائه و تبیین الگوهای رفتاری را در سه مرحله بررسی کرده‌اند. اولین مرحله از مدل‌سازی برای ذی‌نفعان و ذی‌نفعان شهری، ساکنان، جنبش‌های شهری و مقامات محلی، مرحله دوم ساخت و ساز مقیاس فعالیت است. در مرحله آخر الگوی رفتار آن‌ها و عدم مشارکت شهروندان، نافرمانی مدنی مورد بررسی قرار گرفته است. هنکی^۳ (۲۰۱۸)، در کتاب مدیریت اوزانسی شهری، سیاست‌گذاری‌ها و مدیریت اجرایی را در مواقع خطر و بحران مدیریت شهری بررسی کرده است. هنکی در این کتاب بیان نموده است که یکپارچگی و مدیریت یکپارچه در همگرایی بین سازمان‌ها بیشترین و بهترین عملکرد را در مواقع بحرانی خواهد داشت. ضرابی و جمالی‌نژاد (۱۳۸۹)، به بررسی نقش مدیریت هماهنگ شهری در تحقق بخشی میزان امنیت اجتماعی (مطالعه موردی استان اصفهان) پرداخته‌اند که با بهره‌گیری از روشی میدانی - پیمایش به تبیین نقش مدیریت هماهنگ شهری در امنیت اجتماعی پرداخته شده است. یافته‌های پژوهش مبین آن بوده است که دستیابی به ساختار مناسب در مدیریت هماهنگ شهری می‌تواند با همگرایی و تقویت امکانات اجرایی و اداری شهرها و قادر ساختن مقامات محلی برای شناسایی مشکلات و اولویت‌ها، ایجاد و اجرای سیاست‌های توسعه پایدار را تسهیل کند و با نظامی غیر متمرکز، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت دقیق دولت، اقتدار و کارآمدی، پیشبرد سریع برنامه‌ها و همسو کردن امور محلی و ملی و احساس تعلق خاطر و همبستگی میان شهروندان را افزایش داده و در تحقق امنیت اجتماعی موثر باشد. هاشمی و همکاران (۱۳۹۰)، کتاب سیاست‌های مدیریت شهری در کشورهای مختلف با روش راهبردی - فراتحلیلی به بررسی سیاست‌های مدیریتی در کشورهای مختلف پرداخته‌اند و با اشاره به مشکلات مناطق کلانشهری، داشتن نگاه نو به ساختار مدیریت شهری را ضروری دانسته و مدیریت یکپارچه شهری را پیشنهاد کردند. پژوهشگران در این اثر تجارب کشورهای انگلستان، فرانسه، مالزی، اندونزی، کانادا و ترکیه را مورد بررسی قرار دادند. قاسمی و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان تبیین رفاه اجتماعی و تاثیر آن بر احساس امنیت (مطالعه موردی شهر اصفهان) به تبیین رفاه اجتماعی و تاثیر آن بر احساس امنیت به روش اسنادی - پیمایشی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق حاکی از رابطه معنادار و مستقیم بین دو

1. Yeng

2. Kotus & Sowada

3. Henkey

متغیر سرمایه اجتماعی و پایگاه اجتماعی - اقتصادی با متغیر رفاه اجتماعی می‌باشد و نیز بین متغیر رفاه اجتماعی در نقش متغیر وابسته با متغیر احساس امنیت رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. عبداللهی و ولی بیگی (۱۳۹۴)، در پژوهشی با ارزیابی راهبردی وضعیت تکوین مدیریت یکپارچه کلانشهر تبریز، اقدام به تعیین موقعیت راهبردی مقصد و اولویت‌بندی عوامل درونی و بیرونی و تعیین نوع استراتژی‌های چهارگانه در راستای اهداف از ابزار IEA استفاده شده است. نتایج نشان داد که شهر تبریز از لحاظ مدیریت یکپارچه دچار ضعف بوده است. این شهر از لحاظ عوامل داخلی و خارجی مدیریت یکپارچه حالت تدافعی داشته است. راهبردهای پیشنهادی ایجاد ساز و کار تحقق مدیریت واحد شهری در قالب اقدامات، قوانین و تصمیم‌ها در سطح ارگان‌ها و سازمان‌های مرتبط، بهره‌گیری از تجربیات و راهبردهای کشورهای پیشرو بر اساس پتانسیل‌های بومی محلی و در نهایت تقویت جایگاه شوراهای اسلامی و افزایش اختیارات قانونی آن‌ها به منظور مشارکت هر چه بیشتر شهروندان است. بیگ بابایی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی تأثیر شفافیت در مدیریت شهری بر مشارکت و اعتماد اجتماعی (مطالعه موردی: شهر میانه اندام مرند) پرداخته‌اند، شفافیت در مدیریت شهری (متغیر مستقل) و مشارکت و اعتماد اجتماعی (متغیر وابسته) را متغیرهای کلیدی در مدیریت شهری دانسته‌اند و نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که شفافیت در مدیریت شهری بر مشارکت و اعتماد اجتماعی در شهر مرند تأثیر دارد. آذر و محمدی بیرنگ (۱۳۹۸)، در تحقیق با عنوان «تحلیل احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی با تأکید بر پارک‌های شهری، مطالعه موردی: تبریز» به این نتیجه رسیدند که تفاوت معناداری از نظر احساس امنیت در انواع پارک‌ها وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی توکی نشان می‌دهد که میزان احساس امنیت زنان در پارک‌های محله‌ای و ناحیه‌ای به طور معنی‌داری پایین‌تر از پارک‌های حاشیه خیابان، شهری و فراشهری است. همچنین نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد میان کیفیت کالبدی و احساس امنیت زنان رابطه مثبت معنی‌داری وجود دارد. نتایج دیگر تحقیق بیانگر وضعیت نسبتاً مناسب امنیت زنان در پارک‌های شهر تبریز با میانگین ۳/۴۴ با سطح معنی‌داری آزمون ۰/۰۰۱ می‌باشد.

فرضیه‌ها

۱. ساختار مدیریت فعلی شهر تبریز در جهت حرکت به سوی مدیریت یکپارچه شهری موفق عمل نمی‌کند.
۲. ساختارهای لازم مدیریت یکپارچه شهری در جهت بهبود امنیت و رفاه اجتماعی این شهر نیست.

تعریف متغیرها

مدیریت یکپارچه شهری

مدیریت یکپارچه شهری مدیریتی است هم‌افزا با حضور تمامی ذی‌نفعان و ذی‌نفعان شهری در چارچوب نهادی، سازمانی و قانونی مشخص به منظور ارتقاء سطح مدیریت شهری و پایدار نمودن زیست-

پذیری شهر، عصر جدید سرآغاز تحولات فراوانی است که بازنگری و تحول در فرایند و ساختار مدیریت شهری را الزامی می‌کند (۲۹).

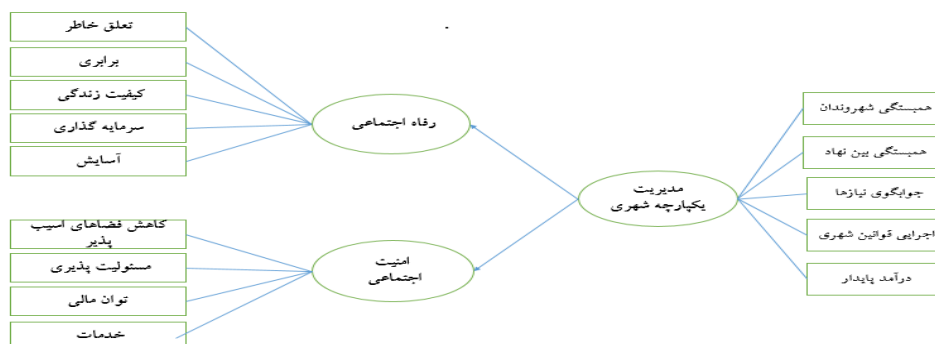
امنیت اجتماعی

به معنی احساس آرامش و اطمینان خاطر و فقدان اضطراب و ترس است که هر جامعه موظف است برای اعضای خود فراهم نماید (۲۶).

رفاه اجتماعی

جرمی بنتام آن را بهره‌مندی اجتماعی و حداکثر خیر و خوشبختی برای حداکثر آحاد مردم می‌داند. بی‌تردید رفاه اجتماعی محصول فرآیند توسعه اقتصادی است و توسعه اقتصادی به معنای فراگیر آن، زمانی اتفاق می‌افتد که فقر و نشانه‌های آن از جامعه زدوده شوند (۱۴).

مدل نظری تحقیق

شکل شماره (۱): مدل نظری تحقیق

روش تحقیق

روش تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. با استفاده از روش کتابخانه‌ای به بررسی ادبیات و مبانی نظری مرتبط با مدیریت یکپارچه شهری و نقش آن بر رفاه شهری پرداخته شد. جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پژوهش در قالب موارد زیر بوده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه و پرسشنامه محقق ساخته بود. چون روش سناریونگاری منطبق بر نظرات خبرگان می‌باشد و به دلیل این که هدف سیاست‌های بهینه زمین شهری است، محقق نیازمند جمع‌آوری اطلاعات از جامعه کارشناسان بود. لذا جامعه آماری این پژوهش متخصصان و خبرگان در دسترس مستقر در کلانشهر تبریز شامل کارشناسان جغرافیا شهری، دانشگاهی، شهرسازی بودند. به دلیل نامعلوم بودن تعداد جامعه آماری، فرمول کوکران برای

جامعه نامعلوم استفاده شد و حجم نمونه‌گیری ۵۰ نفر تعیین شده است که بر اساس نمونه‌گیری گلوله‌برفی افتراقی افراد متخصص شناسایی و پرسشنامه در اختیار آن‌ها قرار داده شد و در چندین مرحله تکمیل شد.

یافته‌ها

جدول شماره (۱): نمونه کارشناسان تحقیق

سازمان	فراوانی	درصد
جغرافیا	۲۳	۴۶
دانشگاهی	۱۰	۲۰
شهرسازی	۱۷	۳۴
مجموع	۵۰	۱۰۰

با توجه به جدول (۱) بیشتر کارشناسان شرکت کننده جامعه آماری از سازمان جغرافیایی می‌باشد که درصد فراوانی ۴۶ درصد بیانگر همین مطلب است.

جدول شماره (۲): توزیع فراوانی جنسیت کارشناسان

جنس	فراوانی	درصد
زن	۳۷	۷۴
مرد	۱۳	۲۶
مجموع	۵۰	۱۰۰

بیشترین کارشناسانی که در پروسه پرسشنامه‌های چند مرحله‌ای این تحقیق همکاری داشتند، مرد بودند و علت اساسی آن کارمندان مرد بیشتر از زن بودند.

جدول شماره (۳): توزیع فراوانی سن شرکت کنندگان

سن	فراوانی	درصد
۳۰-۲۰	۱۶	۳۲
۴۰-۳۰	۲۴	۴۸
۵۰-۴۰	۱۰	۲۰
مجموع	۵۰	۱۰۰

با توجه به جدول (۳) بیشترین تعداد جامعه آماری در بازه سنی ۳۰ الی ۴۰ سال قرار داشتند.

جدول شماره (۴): مدرک تحصیلی کارشناسان

جنس	فراوانی	درصد
کارشناسی	۲۰	۴۰
کارشناسی ارشد	۱۵	۳۰
دانشجوی دکترا	۱۰	۲۰
دکتر	۵	۱۰
مجموع	۵۰	۱۰۰

با توجه به جدول (۴) هم‌چنین مدرک تحصیلی اکثر کارشناسان مربوط به جامعه آماری مدرک کارشناسی بوده و در نهایت بیشترین تعداد نمونه متعلق به کارشناسان جغرافیا بودند. پرسشنامه طراحی شده در این گام با استفاده از طیف لیکرت (۵ تایی از خیلی کم تا خیلی زیاد) در دو بعد اهمیت و عدم قطعیت بود. برای تعیین اعتبار پرسشنامه تمام گویه‌هایی که متغیرهای تحقیق را می‌سنجند (مدیریت یکپارچه شهری در امنیت و رفاه اجتماعی) از گویه‌های تحقیقات پیشین که زیر نظر اساتید مجرب انجام گرفته بودند استفاده گردید. هم‌چنین از نظرات اساتید و متخصصین این موضوع نیز در طی مصاحبه‌ها برای تدوین گویه‌های متناسب با موضوع تحقیق، استفاده شد.

- ساختار مدیریت فعلی شهر تبریز در جهت حرکت به سوی مدیریت یکپارچه شهری موفق عمل نمی‌کند.

نتایج بررسی نشان دهنده روابط بین متغیرها در سطح معنی‌داری $Sig=0.000$ بوده است و مقدار همبستگی بین آن‌ها مثبت بوده است، به طوری که ضریب همبستگی مدیریت بر امنیت ۸۰ درصد و بر رفاه برابر با ۵۸ درصد بوده است، هم‌چنین امنیت بر مدیریت ۸۰ و امنیت بر رفاه با مقدار ۷۶ ارزیابی شده است اما ضریب همبستگی رفاه با امنیت مقدار پایین‌تر و به میزان ۵۸ درصد بوده است.

جدول شماره (۵): سنجش همبستگی بین شاخص‌های مدیریت

یکپارچه شهری با شاخص‌های امنیت و رفاه اجتماعی

	رفاه	امنیت	مدیریت
مدیریت	Correlation Coefficient	۱/۰۰۰	۰/۰۰۸ ^{°°}
	Sig. (2-tailed)	۰	۰/۰۰۰
	N	۱۰۳	۱۰۳
امنیت	Correlation Coefficient	۰/۰۰۸ ^{°°}	۱/۰۰۰
	Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰	۰
	N	۱۰۳	۱۰۳
رفاه	Correlation Coefficient	۰/۵۸۸ ^{°°}	۰/۷۶۵ ^{°°}
	Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰	۰
	N	۱۰۳	۱۰۳

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد، همبستگی بین سه عامل (مدیریت، رفاه و امنیت) معنی‌دار و مثبت است.

- ساخت‌های لازم جهت مدیریت یکپارچه شهری در جهت بهبود امنیت و رفاه اجتماعی این شهر موجود نیست.

جهت بررسی عملکرد نقش ساخت‌های مدیریت یکپارچه در بهبود رفاه و امنیت شهری تبریز (اثرگذاری، اثرپذیری شاخص) چهل و سه شاخص بررسی شد که بیشترین اثرگذاری به شرح جدول زیر بود:

جدول شماره (۶): عملکرد ده شاخص اول از لحاظ اثرگذاری

ردیف	شاخص	اثرگذاری	شاخص	اثرپذیری مستقیم	شاخص	اثرگذاری غیرمستقیم	شاخص	اثرپذیری غیرمستقیم
۱	وجود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی در ارائه بهتر خدمات شهری	۴۰۲	Var33	۳۹۳	Var03	۳۸۴	Var33	۳۸۱
۲	زمینه‌سازی برای سرمایه‌گذاری شهروندان در توسعه شهر	۳۷۹	Var21	۳۵۵	Var16	۳۷۶	Var21	۳۴۸
۳	وجود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی در ارائه بهتر خدمات شهری	۳۶۹	Var25	۳۴۶	Var06	۳۷۲	Var17	۳۴۵
۴	زمینه‌سازی برای سرمایه‌گذاری شهروندان در توسعه شهر	۳۵۵	Var16	۳۳۷	Var25	۳۶۱	Var16	۳۴۱
۵	کاهش فضاها بی دفاع شهری	۳۵۱	Var17	۳۳۲	Var27	۳۵۸	Var06	۳۳۴
۶	سازگاری کاربری‌ها	۳۴۱	Var06	۳۲۳	Var33	۳۲۶	Var25	۳۲۱
۷	بهبود خدمات حمل‌ونقل عمومی	۳۳۷	Var06	۳۰۸	Var28	۳۲۱	Var03	۳۱۶
۸	مسئولیت‌پذیری	۳۰۴	Var03	۳۰۸	Var42	۲۸۹	Var06	۳۱۶
۹	اشتغال	۲۹۹	Var03	۳۰۴	Var42	۲۸۶	Var03	۳۰۱
۱۰	خدمات شهری	۲۹۰	Var41	۲۹۹	Var40	۲۸۴	Var41	۲۸۴

جدول شماره (۷): اثرپذیرترین عوامل کلیدی

ردیف	شاخص	اثرگذاری	شاخص	اثرپذیری مستقیم	شاخص	اثرگذاری غیرمستقیم	شاخص	اثرپذیری غیرمستقیم
۳۸	بیمه‌های درمانی	۱۲۶	Var24	۱۳۵	Var23	۱۳۳	Var24	۱۴۲
۳۹	بهبود تحصیلی - سواد	۱۲۱	Var34	۱۳۵	Var37	۱۳۳	Var36	۱۳۸
۴۰	عدالت جنسیتی	۱۱۲	Var39	۱۳۵	Var29	۱۲۸	Var31	۱۳۴
۴۱	احیاء قانون نظارت بر گسترش فضاهای عمومی شهر	۱۰۷	Var31	۱۲۱	Var21	۱۱۸	Var34	۱۳۳
۴۲	بهبود روشنایی در شهر	۱۰۷	Var19	۱۱۷	Var12	۱۱۱	Var11	۱۲۸
۴۳	اعتماد اجتماعی	۱۰۲	Var11	۱۱۲	Var36	۱۰۴	Var19	۱۲۳

نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد، ده عامل کلیدی در سطح شهر تبریز بیانگر رابطه بین مدیریت یکپارچه شهری با امنیت و رفاه بوده است. همچنین نتایج حاصل از Spss نیز تأیید کننده معنی‌داری رابطه بین متغیرها (مدیریت یکپارچه، امنیت و رفاه اجتماعی) بوده است که به شرح زیر می‌باشد:

جدول شماره (۸): سنجش نوع همبستگی بین شاخص‌های مدیریت یکپارچه شهری با شاخص‌های امنیت و رفاه اجتماعی

مؤلفه	شاخص	مؤلفه
مدیریت	وجود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی در ارائه بهتر خدمات شهری	var3
	زمینه‌سازی برای سرمایه‌گذاری شهروندان در توسعه شهر	V6
	ایجاد منابع درآمد پایدار شهری و عدم تکیه بر منابع درآمد سنتی نظیر عوارض و فروش تراکم	var16
	تسهیل در روندها اداری - زندگی	var25
رفاه	کاهش فضاهای بی دفاع شهری	var27
	سازگاری کاربری‌ها	var28
	بهبود خدمات حمل و نقل عمومی	var33
امنیت	مسئولیت‌پذیری	var38
	اشتغال	var40
	خدمات شهری	var42
	کاهش فضاهای آسیب‌پذیر	
	مسئولیت‌پذیری	
	توان مالی	
	خدمات	

جدول شماره (۹): عوامل کلیدی مدیریت یکپارچه شهری، رفاه و امنیت اجتماعی کلانشهر تبریز

		رفاه	امنیت	مدیریت
مدیریت	Correlation Coefficient	۱/۰۰۰	۰/۰۰۸ ^{°°}	۰/۵۸۸
	Sig. (2-tailed)	۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
	N	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳
امنیت	Correlation Coefficient	۰/۰۰۸ ^{°°}	۱/۰۰۰	۰/۷۶۵ ^{°°}
	Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰	۰	۰/۰۰۰
	N	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳
رفاه	Correlation Coefficient	۰/۵۸۸ ^{°°}	۰/۷۶۵ ^{°°}	۱/۰۰۰
	Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰
	N	۱۰۳	۱۰۳	۱۰۳

یافته‌های حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که بین مدیریت یکپارچه و امنیت و رفاه اجتماعی رابطه منطقی و معنی‌داری وجود داشته است، بنابراین فرضه دوم ما تحت عنوان ساخت‌های لازم جهت مدیریت یکپارچه شهری در جهت بهبود امنیت و رفاه اجتماعی این شهر نیست رد می‌گردد. بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش مشخص می‌گردد که بین مدیریت یکپارچه و امنیت و رفاه اجتماعی رابطه

منطقی و معنی‌داری وجود داشته است، بنابراین فرضه دوم تحت عنوان ساخت‌های لازم جهت مدیریت یکپارچه شهری در جهت بهبود امنیت و رفاه اجتماعی این شهر نیست رد می‌گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

مدیریت شهری به عنوان یک مفهوم ریشه در اصطلاحات حکومت محلی و مفاهیم جغرافیایی مکتب مدیریت‌گرایی شهری در سال ۱۹۴۰ دارد. اما به صورت یک مفهوم رسمیت یافته از اواسط دهه ۸۰ توسعه پیدا کرد، زمانی که توسط تعدادی از سازمان‌های پشتیبان مهم بین‌المللی برای جهان توسعه یافته، مورد حمایت و پشتیبانی قرار گرفت. مدیریت شهری توسعه سیاست‌ها و اقدامات مناسب را در زمینه‌های تأمین منابع مالی و اداره شهرداری‌ها، مدیریت زمین، مدیریت زیرساخت‌ها، مدیریت محیطی و کاهش فقر تشویق می‌کند. به طوری کلی مهم‌ترین وظایف مدیریت شهری را می‌توان به شرح: آماده‌سازی زیر ساخت‌ها، خدمات شهری، تنظیم فعالیت‌های تأثیرگذار اشاره کرد. متناسب با تعاریف مدیریت شهری عملکرد مدیریت یکپارچه ذکر شده است. برخی از کارشناسان، فلسفه مدیریت یکپارچه شهری را فقط برطرف شدن ناهماهنگی‌ها، تداخل در وظایف سازمان‌های خدمات رسان، تعدد مراکز تصمیم‌گیری در روستاها و شهرها و در نتیجه ایجاد نارضایتی در مردم، ضایع شدن بیت‌المال و ایجاد مشکلاتی چون ترافیک به ویژه در کلانشهرها می‌دانند. لیکن بعضی از کارشناسان نظر دیگری دارند و معتقدند در طرح مدیریت یکپارچه - شهری، تصمیم‌گیری و اجرای ۲۳ وظیفه به شهرداری و شوراهای منتقل و تفویض اختیار می‌شود. کل این مسئولیت‌ها و وظایف به همراه بودجه‌های آن در اختیار شوراهای شهرداری‌ها قرار می‌گیرد چرا که دولت نمی‌تواند به تمام امور شهری و روستایی رسیدگی کند و در نتیجه هزینه بالا و بهره‌وری پایینی برای مردم و دولت دارد. بنابراین مزایای زیر را برای مدیریت یکپارچه شهری می‌توان بر

شمرد:

- برنامه‌ریزی برای اجرای کلیه پروژه‌های شهری در شهر توسط شهرداری
  - جلوگیری از اتلاف منابع و سرمایه‌های شهری
  - اجرای پروژه‌های شهری بر اساس اولویت و اهمیت (زیرساخت‌های شهری و سپس روستاها)
  - ایجاد نظام سلسله‌مراتبی در تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری و اجر
  - تأکید بر مدیریت شهری توأم با مشارکت مردمی
  - ممانعت از اتخاذ تصمیمات فردی در خصوص امور شهری.
- در مدیریت یکپارچه شهری، هماهنگی و یکپارچه کردن اقدامات در چارچوب بخش‌های دولتی، سازمان‌های عمومی و گروه‌های ذی‌نفع برای ارائه خدمات بهتر و مناسب‌تر به شهروندان و ایجاد شرایطی مناسب در شهر صورت می‌گیرد. در این رساله سعی شد عملکرد مدیریت یکپارچه در ارتباط با امنیت و رفاه قرار گیرد تا میزان عملکرد آن بر دو متغیر روشن گردد. رفاه اجتماعی تعبیری است معطوف به

وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که حفظ کرامت انسانی و مسئولیت‌پذیری افراد جامعه، در قبال یکدیگر و ارتقای توان‌مندی‌ها، از اهداف آن است. مفهوم و محتوای رفاه اجتماعی در طول چند دهه اخیر، بسیار دگرگون گشته است، در دهه ۱۹۷۰، گفته می‌شد که «رفاه اجتماعی، مجموعه قوانین، برنامه‌ها و خدمات سازمان یافته‌ای است که هدف آن تأمین حداقل نیازهای اساسی آحاد جمعیت کشور می‌باشد. امنیت دارای دو عنصر اساسی تهدید و فرصت است و برقراری امنیت منوط به رهایی نسبی از تهدید و بهره‌گیری بهینه از فرصت می‌باشد. با گذر از عصر سنتی و پا گذاشتن در عصر صنعتی شدن، دگرذیسی جدیدی متوجه جهان در تمام ابعاد (اجتماعی، اقتصاد، فرهنگی، سیاسی، کالبد) شد که زمینه ظهور و غالب شدن سرمایه‌داری، انزوای کار ی‌دی، بهبود نظام سلامت، افزایش و انفجار جمعیت، تغییر عملکرد روستاها از تولیدی به مصرفی بودن، تغییر پوشش شهرها شد. به طوری که اغلب شهرهای بزرگ با مشکلاتی چون جدایی‌گزینی قومی، تفکیک کاربری‌ها، جدایی محل کار از سکونت، فرسودگی و زوال محلات، افزایش ترافیک، کاهش امنیت و رفاه، ناهنجاری‌های اجتماعی و اقتصادی و نابرابری در دسترسی به فرصت‌ها و منابع مواجه شدند و با نبود مدیریت واحد شهری در شهرهای ایران سازمان‌ها به صورت سلیقه‌ای به فعالیت‌های خود پرداخته و عملکرد اکثر قریب به اتفاق این ادارات همسو با سیاست‌های شهرداری نبوده و عملاً شوراهای اسلامی شهرها نتوانسته‌اند تاکنون به رویه واحد در تهیه طرح‌ها و اجرای پروژه‌های شهری میان شهرداری و سایر ترجمان‌های خدماتی شهر دست یابند.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد در میان شانزده شاخص مدیریتی با چهار زیر بعد (همبستگی شهروندان، هماهنگی بین نهاد، جوابگوی نیازها و درآمد پایدار)، پانزده شاخص رفاه اجتماعی با پنج زیر بعد (تعلق خاطر، برابری، کیفیت زندگی، سرمایه‌گذاری، آسایش - راحتی)، دوازده مؤلفه امنیت با چهار زیر بعد (کاهش فضاهای آسیب‌پذیر، مسئولیت‌پذیری، توان مالی و خدمات)، شاخص وجود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی، سرمایه‌گذاری شهروندان در توسعه شهر و وجود هماهنگی میان سازمان‌های اجرایی دارای بیشترین اثرگذاری در افزایش رفاه و امنیت فضاهای شهری به خود اختصاص داده‌اند. همچنین به اعتبار همبستگی بین شاخص‌ها، مدیریت با امنیت برابر ۰.۸۰ درصد و رفاه برابر ۰.۵۸ درصد، امنیت با مدیریت برابر ۰.۸ و رفاه برابر ۰.۷۶ درصد را کسب کردند.

با مشخص شدن وجود رابطه معنی‌دار سعی بر مشخص‌سازی افق برنامه‌ریزی ۱۴۱۰ مبنی بر رابطه مدیریت یکپارچه تبریز با رفاه و امنیت شد. در جهت تقویت عملکرد بهتر پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردند:

- تشکیل نهاد مدیریت یکپارچه کلانشهرها متشکل از شهرداری (افزایش حوزه اختیارات شهردار

تهران) و شورای کلانشهر تبریز

- ایجاد کمیته تصمیم‌گیری امنیت و رفاه فضاهای شهری در کلانشهر تبریز متشکل از نمایندگان

دستگاه‌های مسئول اداره کلانشهر تبریز

-
- ایجاد مرکز مطالعات تخصصی مدیریت یکپارچه کلانشهر تبریز زیر نظر شهرداری تبریز برای انجام مطالعات کارشناسی در زمینه مسائل توسعه کلانشهری من جمله ظرفیت‌سازی برای احراز کارکردهای شهر جهانی
  - زمینه‌سازی برای ایجاد مشارکت مؤثر شهروندی به عنوان پشتیبان اصلی توسعه و امنیت کلانشهر تبریز
  - برنامه‌ریزی راهبردی - فضایی با چارچوب بلند مدت همراه با عملیاتی نمودن طرح‌های کوتاه مدت برای وضعیت موجود کلانشهر تبریز.

تعارض منافع

«بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.»

منابع

1. Abdulahi, Mehdi; Vali Beigi, Mojtabi. (2014). strategic assessment of the development of integrated management of Tabriz metropolis, Journal of Geography and Urban Space Development, Volume 2, Number 2, P.p: 15-26.
2. Adibi Saadi-Nejad, Fatemeh; Azimi, Azadeh. (2018). Explaining security in the urban environment based on physical parameters and design (Babolsar case study), Environmental Research Quarterly, Volume 4, Number 15, P.p: 81-105.
3. Alsan, A., Roger, A. (2003). An integrated view of foresight: integrated foresight management model, The journal of future studies, strategic thinking and policy.
4. Andersen, P. D., & Rasmussen, B. (2014). Introduction to foresight and foresight processes in practice: Note for the PhD course Strategic Foresight in Engineering. Department of anagement Engineering, Technical University of Denmark.
5. Azar, Ali, Mohammadi Birang, Mahdieh. (2018). Analysis of women's sense of security in public spaces with an emphasis on urban parks, case study: Tabriz, biannual scientific research journal of urban ecology research, 10th year, number 22, P.p: 1-16.
6. Babaei Aghdam, Leila. (2016). Analysis of the spatial pattern of the urban outskirts, a case example: Tabriz city, doctoral thesis of the Department of Geography and Urban Planning, Tabriz University.
7. Bayat Rostami, Ruhollah et al. (2010). empowering urban passages and neighborhoods against crime through environmental design (CPTED), the second urban planning and management conference, Mashhad.
8. Beig Babaei, Bashir; Alibaf, Hossein; Razavizadeh, Elham. (2016). Investigating the effect of transparency in urban management on participation and social trust (case study: the middle city of Andam Marand), National Conference on New Researches in Civil Engineering, Architecture and Urban Management, Isfahan, Farzangan University of Isfahan.
9. Consulting Engineers Naqsh Mohit. (2013). Tabriz City Development and Civilization Plan, Environmental Reports, Ministry of Roads and Urban Development, General Department of Roads and Urban Development of East Azerbaijan Province.
10. Dijk, V., & Pieter, M. (2006). Managing Cities in Developing Countries: The Theory and Practice of Urban Implementation, Iowa: Iowa State University Press; Management. Edward Elgar Publishing.
11. Doyran, Ismaeil. (2012). presentation of an integrated urban management model in the organization of informal settlements with an emphasis on the middle cities of Iran (Zanjan and Hamedan cities), Ph. D. dissertation in geography, supervisor - Gholamreza Kazemian, Tarbiat Modares University.
12. Doyran, Ismaeil; Kazemian, Gholamreza; Meshkini, Abolfazl; Rokuddin Eftekhari, Abdul Reza; Kalhornia, Bijan. (2013). integrated urban management in the organization of informal settlements in the middle cities of Iran (case study: Zanjan and Hamadan), Urban Management, No. 30, P.p: 53-68.
13. Ebadinejad, Seyed Ali; Bayat, Nasser; Rastgar, Ebrahim; Zamani, Hossein. (2016). the position of the police in integrated urban management (case study: Kermanshah province), Police Management Research Quarterly, Volume 12, Number 1, P.p: 29-54.

14. Ghasemi, Vahid; Taheri, Zahra; Mehrabani, Marzieh. (2012). explaining social welfare and its effect on the sense of security (case study: Isfahan city), *Development Planning and Social Welfare*, Volume 5, Number 17, P.p: 131-176.
15. Godet, M. (2006). *Creating futures: Scenario planning as a strategic management tool*. France: Economica Publish.
16. Godet, M. (2008). "Strategic Foresight", Lipsor Working Paper, France, Paris.
17. Hashemi, Seied manaf; Hosseinpour, Ali; Rafiyan, Mojtaba. (2019). *Urban management policies in different countries: strategic- meta-analytical approach*, first edition, Helle-Tahan Publishing House, Tehran.
18. Henkey, T. (2018). Chapter 14 - Future of Urban Emergency Management *Urban Emergency Management* (P.p: 223-236): Butterworth-Heinemann.
19. Hosseinzadeh Delir, Karim; Akbarpour Saraskanrouz, Mohammad; Hosseini, Mohammad Hossein. (2013). *Urban Management in Middle Cities of Iran*, *Geographical Space*, Volume 12, No. (37 and 37), P.p: 159-181.
20. Hosseinzadeh Delir, Karim; Pour Mohammadi, Mohammad Reza; Gorbani, Rasol; Zali, Nader. (2010). re-engineering the planning process with an emphasis on the application of foresight, *geography and development*, number 20.
21. Kohansal, Leila. (2009). comparative study of the management structure of metropolitan 21- areas and introduction of the appropriate structure of the management of the metropolitan area of Tehran, regional development planning senior final, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabai University.
22. Kotus, J., & Sowada, T. (2017). Behavioural model of collaborative urban management: extending the concept of Arnstein's ladder. *Cities*, 65(Supplement C), 78-86. doi: <https://doi.org/10.1016/j.cities.2017.02.009>.
23. Masoudi, Mohammad Sadegh. (2016). *The role of integrated urban management in the organization of informal settlements (case study: Sahlabad neighborhood of Shiraz)*, master's thesis in urban management, supervisor- Kurosh Sarwarzadeh, Safa Shahr Azad University.
24. McGill, R. (1998). Urban management in developing countries. *Cities*, 15 (6), P.p: 463-471.
25. Mohagheghi Kamal, Seyed Hossein; Rafiei, Hassan; Sajjadi, Homira; Abbasian, Ezollah, Rahgoz, Mehdi. (2012). Estimation of Social Welfare Composition Indexes for Iran's Conditions, *Scientific-Research Quarterly of Social Welfare*, Year 14, Number 52.
26. Pourahmad, Ahmad; Mehdi, Ali; Mehdi Behnamiri, Masoumeh. (2012). *Urban security; Public spaces, investigation and measurement of the security level of urban parks in the 2nd district of Qom city*, strategic researches on security and social order, second year, serial number 5.
27. Rajab Salahi, Hossein; Taqvai, Massoud; Zarrabi, Asghar. (2018). Analysis of indicators influencing the implementation of integrated urban management (case study: Tehran metropolis), *Urban Management*, No. 54, P.p: 261-282.
28. Rotmans, J., & Van Asslt, M. (2000). *Policies and innovations in developing countries*. Westport: Greenwood Praeger Press.
29. Sadegh Masoudi, Mohammad. (2016). *The role of integrated urban management in the organization of informal settlements (case study: Sohailabad neighborhood of Shiraz)*, Master's thesis in urban management, Faculty of Art and Architecture, Azadi Islamic University, Safashehr branch.

-
30. Sarvar, Rahim; Ashtiani Iraqi, Majidreza; Akbari, Majid. (2016). Analysis of factors affecting the realization of integrated urban management (case study: Tehran metropolis), *Geography Quarterly*, Volume 11, Number 52, P.p: 37-52.
  31. Shami Akziyart, Irahim. (2016). investigation and impact of the role of urban management in social security and prevention of environmental crimes in Pakdashht city), Master of Laws final, supervisor- Masoud Biranvand, Azad University of Quds.
  32. Zand Hesami, Hesam; Shahram-Far, Shiva. (2015). Identifying the effective aspects of urban planning foresight with an economic approach (case study: sustainable development of Qazvin city), *Quarterly Journal of Economics and Urban Management*, Volume 4, Number 3, P.p: 55-73.